

DE VLAAMSE MINISTER VAN BEGROTING, FINANCIËN EN ENERGIE

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - **Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de uitrol van digitale meters**
- **Principiële goedkeuring met het oog op adviesvraag aan de afdeling Wetgeving van de Raad van State**

1. INHOUDELIJK**Situering**

Op 25 maart 2016 keurde de Vlaamse Regering de strategienota 'Visie 2050, een langetermijnvisie voor Vlaanderen' goed. Hierin werden zeven transitiedomeinen vastgelegd waarop Vlaanderen de komende jaren prioritair moet inzetten. 'Zorgen voor een energietransitie' werd aangeduid als een van de transitithema's die noodzakelijk is om de omslag richting 2050 te maken.

Vlaanderen is gestart met het realiseren van de energietransitie. Binnen de trajecten Stroomversnelling met zijn Vlaamse Energievisie en de Klimaatvisie 2050 wordt op dit moment invulling gegeven aan de energie- en klimaatuitdagingen. Het Renovatiepact werkt een duurzaam langetermijntraject uit voor onze woongebouwen en loopt transversaal door deze beide transities. Het Zonneplan en Windplan voorzien de ontwikkeling van hernieuwbare energie.

We zijn gestart met het omvormen van ons energiesysteem naar een decentraal koolstofarm systeem met een energievraag dat voor zijn energievoorziening zoveel als mogelijk steunt op hernieuwbare energiebronnen en andere koolstofarme technologieën.

Traditioneel wordt elektriciteit vervoerd vanuit een centraal energiesysteem. Dit is een energiesysteem gekenmerkt door grote centraal gelegen productie-installaties, zoals bijvoorbeeld een gas- of kerncentrale die energie voorziet tot bij de eindafnemer. Hierbij is er in principe enkel nood aan eenrichtingsverkeer op het elektriciteitsnet. Door het beperkt aantal productie-installaties en het eenrichtingsverkeer is het relatief eenvoudig om de 'stroom' te regelen.

Productie van elektriciteit op basis van hernieuwbare bronnen zoals zonne-energie en windenergie wordt daarentegen 'decentrale productie' genoemd. Decentrale energieproductie wordt gekenmerkt door installaties die worden ingeplant op die plaatsen waar het potentieel het grootst is. Dit hoeft niet noodzakelijk op een 'centrale plaats' te zijn, maar kan daarentegen op verschillende locaties.

De huidige distributienetten zijn niet opgebouwd vanuit het concept van decentrale productie. Deze productie bevindt zich vaak niet voldoende in de buurt van de afnemers en er is een noodzaak aan tweerichtingsverkeer. Daarbij komt nog dat de productie van wind en zon niet constant is. Hierdoor

zou de stabiliteit en operationele veiligheid van het net in het gedrang kunnen komen en *in extremis* de stroomtoevoer onderbroken kunnen worden.

De digitale meter is een cruciale bouwsteen voor de energietransitie. Een efficiënt beheer van het toekomstige energiesysteem vraagt een veelomvattende set data. Om er voor te zorgen dat investeringen in het net op een zo efficiënt mogelijke manier gebeuren moeten we kunnen “meten” waar de problemen zich dreigen voor te doen. Dit geeft ook de mogelijkheid om snel te kunnen ingrijpen voordat de problemen zich daadwerkelijk voordoen, onafhankelijk van investeringen of in afwachting van investeringen. Verder zal actieve vraagsturing nodig zijn om optimaal gebruik te maken van het wisselende aanbod van groene stroom. Hierdoor kunnen stromen die op verschillende plaatsen en in verschillende grootte ontstaan geregeld worden. Door de technologische vooruitgang op het vlak van metering bieden er zich nieuwe kansen aan om de marktwerking en de dienstverlening aan de klanten te verbeteren, zoals bijvoorbeeld een beter inzicht in eigen verbruik.

Sinds oktober 2012 lopen er in Vlaanderen grootschalige proefprojecten inzake nieuwe digitale elektriciteits- en aardgasmeters. In totaal werden al 41.000 meters geplaatst op verschillende plaatsen in Vlaanderen, gespreid over landelijk en stedelijk gebied, zowel in individuele woningen als in appartementsgebouwen. Er loopt ook een proefproject digitale budgetmeter sinds juni 2017.

Context

In het derde energiepakket van de Europese Commissie staat dat de lidstaten intelligente meetsystemen moeten invoeren met het oog op de baten op lange termijn voor de consument. Ook het recente ‘Clean energy for all Europeans-pakket’ dat de Europese Commissie op 30 november 2016 publiceerde gaat er van uit dat de consument een veel actievere rol moet kunnen spelen en beter geïnformeerd moet worden over zijn energieverbruik.

Voor de uitrol van digitale meters in Vlaanderen, keurde de Vlaamse Regering op 3 februari 2017 de conceptnota ‘Digitale meters: uitrol in Vlaanderen’ goed en besliste deze voor te leggen voor stakeholderoverleg. De kosten-batenstudie uit 2014 werd geactualiseerd om deze te laten overeenstemmen met de gegevens van de conceptnota.¹ Na het advies van de Raad van State van 21 juni 2018 (nr. 63.544/3), werd het ontwerpdecreet definitief goedgekeurd op 29 juni 2018 en vervolgens ingediend bij het Vlaams Parlement. Het ontwerp van decreet werd geamendeerd en aangenomen in de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn op 19 maart 2019. De aangenomen amendementen hebben aanleiding gegeven tot verschillende wijzigingen, voornamelijk met betrekking tot de figuur databeheerder, in voorliggend uitvoeringsbesluit ten opzichte van de versie die een eerste maal principiële is goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 13 juli 2018. De start van de uitrol van de digitale meter werd intussen ook met een half jaar uitgesteld aangezien het bedrijf dat de aanbesteding binnenhaalde de meters niet op tijd kan leveren.

De Vlaamse Regering heeft eerder al de voorwaarden bepaald waaraan de digitale meters moeten voldoen en wijzigde hiervoor na advies van de Raad van State, definitief het Energiebesluit op 23 februari 2018.²

Voorliggend ontwerpbesluit geeft uitvoering aan de verschillende artikels in het decreet digitale meters. Daarnaast brengt het ook wijzigingen aan in het Energiebesluit om relevante artikels en gehanteerde terminologie in overeenstemming te brengen met het gewijzigde energielandschap in Vlaanderen waarin naast analoge en elektronische meters, ook digitale meters in Vlaanderen aanwezig zullen zijn.

¹ <http://www.vreg.be/sites/default/files/document/rapp-2017-06.pdf>

² Besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de voorwaarden waaraan digitale meters moeten voldoen, vermeld in artikel 4.1.22/2, § 3, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, *BS 27.03.1018*.

2. ADVIEZEN OVER HET VOORONTWERP VAN BESLUIT

Advies van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG)

De VREG werd op 17 juli 2018 gevraagd om een advies te verlenen en bezorgde zijn advies op 31 augustus 2018. Het advies gaat als bijlage en de belangrijkste punten worden hieronder besproken.

De VREG is verheugd dat het Ontwerpbesluit duidelijkheid verschaft over de timing van de uitrol van de digitale meter en dat deze planning in lijn is met de adviezen die hij in dit verband eerder heeft uitgebracht en met de (meest recente) kosten-batenanalyse die de VREG hierover gemaakt heeft.

De regulator stelt dat het ontwerpbesluit zeer gedetailleerd de modaliteiten inzake de plaatsing van de digitale meter bepaalt en is van mening dat bepaalde keuzes beter aan de distributienetbeheerders overgelaten worden omdat suboptimale operationele keuzes zich kunnen laten vertalen in hogere distributienettarieven. Omwille van de incentive-gebaseerde tariefregulering hebben netbeheerders er immers alle belang bij om kostenefficiënte operationele keuzes te maken bij de uitvoering van hun activiteiten, waaronder de plaatsing van digitale meters. Bovenstaande neemt niet weg dat er duidelijke timing moet worden vooropgesteld voor deze uitrol, en met name de prioritaire uitrol, en de Vlaamse Regering er dan ook voor kiest dit zo transparant vast te leggen in de regelgeving.

De VREG wijst er in zijn advies op dat daar waar bepalingen ingeschreven werden met betrekking tot de toewijzing van de kosten of tarieven, deze bepalingen in strijd zijn met de onafhankelijkheid en de exclusieve bevoegdheid van de regulator. De Vlaamse Regering is van oordeel dat dit de bevoegdheid van de regelgever is.

Wat betreft het uitlezen van de digitale meter, merkt de VREG op dat het laatste lid van het artikel 10 in het ontwerp bepaalt dat de communicatie met de databeheerder frequenter kan dan één keer per dag en dat de doorgestuurde gegevens een fijnere granulariteit kunnen hebben dan kwartierwaarden voor elektriciteit en uurwaarden voor gas terwijl de huidige generatie meters als fijnste granulariteit kwartierwaarden voor elektriciteit hebben en uurwaarden voor aardgas. In dit licht en ook in het licht van het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit werd dit artikel herwerkt in voorliggend ontwerp. Het uitlezen van verbruiksgegevens werd duidelijker beperkt tot een granulariteit van in het fijnste geval kwartierwaarden.

De VREG vraagt zich af waarom de netgebruiker niet ook op andere manieren zou kunnen vragen om zijn gebruikerspoort uitleesbaar te maken. Niet iedereen beschikt immers over internet. Er zou kunnen worden bepaald dat dit ook al bij de plaatsing kan worden gevraagd. Deze bedenking wordt gevolgd en in het ontwerp wordt voorzien dat ook met andere communicatiemiddelen (zoals een formulier) de gebruikerspoort 'geopend' kan worden.

Er wordt in het advies opgemerkt dat de in artikel 1 van het Ontwerpbesluit geïntroduceerde definitie van 'tariefperiode' in de huidige lezing zo geïnterpreteerd kan worden dat het niet noodzakelijk over een aaneengesloten periode moet gaan. Gelet op deze nieuwe voorgestelde definitie in TRDE wordt deze opmerking gevolgd en wordt de definitie van tariefperiode wordt in lijn gebracht met de voorgestelde definitie in de consultatieversie van het TRDE.

De VREG stelt voor om een overgangperiode te voorzien van 1 jaar, zijnde het volledige jaar 2019, waarin nog geen datatariefmethodologie van toepassing is die de databeheerder moet gebruiken om zijn tariefvoorstellen op te stellen. De VREG beargumenteert dat deze overgangperiode verantwoord is omwille van een aantal zaken. Zo zal als gevolg van de inwerkingtreding van het decreet digitale meters de procedure tot het vaststellen van een tariefmethodologie volledig moeten worden doorlopen. Wanneer deze procedure kan worden opgestart in de loop van januari 2019, schat de VREG in dat een periode van 12 maanden nodig is om het gestructureerd,

gedocumenteerd en transparant overleg te organiseren en af te ronden, een ontwerp van tariefmethodologie uit te werken, een openbare raadpleging te organiseren, de tariefmethodologie vast te leggen en ten slotte de procedure voor de indiening en goedkeuring van de tariefvoorstellen te doorlopen. Verder bepaalt het Ontwerpdecreet digitale meters dat de reguleringsperiode aanvangt op 1 januari van het jaar dat volgt op het jaar waarin de VREG de tariefmethodologie heeft vastgesteld. Aangezien in het geamendeerde decreet het databeheer een taak blijft van de distributienetbeheerder en er geen afsplitsing meer is van de databeheertarieven van de distributienettarieven, is dit voorstel niet meer relevant.

In de procedure voor de aanwijzing van de databeheerder, merkt de VREG op dat het nuttig zou kunnen zijn om bijkomende informatie op te vragen aan de kandidaat-databeheerder. Dit zou interessant kunnen zijn als de VREG in zijn onderzoek vaststelt dat het dossier toch nog niet volledig is of dat er onduidelijkheden zijn die toelichting behoeven. Door het verdwijnen van de aparte rechtspersoon databeheerder is dit niet meer relevant.

De VREG neemt akte van de keuze in het ontwerpdecreet digitale meters om de rol van databeheerder af te splitsen van de rol van distributienetbeheerder en om die rol te laten opnemen door de werkmaatschappij. De VREG is van mening dat de rol databeheerder inderdaad een andere rol inhoudt dan de rol distributienetbeheerder. De in het ontwerpdecreet digitale meters opgenomen, en in voorliggend Ontwerpbesluit verder uitgewerkte scheiding van de taken van de werkmaatschappij inzake distributienetbeheer en diens taken inzake databeheer is volgens de regulator evenwel een mengvorm van beide systemen, die complex is qua implementatie voor de gereguleerde en qua toezicht door de regulator. De VREG is bezorgd dat deze mengvorm niet zal leiden tot bijkomende efficiëntie en een betere dienstverlening, maar kostenverhogend zal zijn. Door het verdwijnen van de aparte rechtspersoon databeheerder is dit niet meer relevant.

De VREG stelt in zijn advies dat zou kunnen worden verduidelijkt dat de databeheerder de gegevens in het toegangsregister kan hergebruiken in het kader van zijn wettelijke taken. Het gaat dan specifiek over (persoons)gegevens die aangeleverd worden door andere partijen en die initieel verzameld werden voor andere doeleinden. De VREG denkt hierbij bijvoorbeeld aan het feit dat de databeheerder het mandaat van een derde partij die gegevens opvraagt, zal moeten controleren. Hij zal m.a.w. kijken wie op dat afnamepunt een energiecontract heeft afgesloten en bijvoorbeeld via zijn webportaal die persoon inlichten. De databeheerder zal zich hiervoor baseren op de (persoons)gegevens in het toegangsregister die aangeleverd werden door de leverancier.

Dit is reeds geregeld in het decreet. Hier wordt verwezen naar de activiteiten inzake databeheer die in het ontwerpdecreet onder artikel 4.1.8/2 staan opgelijst en meer bepaald punt 3°:

het beheren, verwerken, beveiligen en bewaren van de technische, relationele en meetgegevens met betrekking tot de toegangspunten van het distributienet, en het instaan voor de waarachtigheid en nauwkeurigheid ervan

Daar waar er meerdere verwerkingsverantwoordelijken zijn (zoals bijvoorbeeld het geval is voor de persoonsgegevens die de leverancier zal aanleveren), voorziet de AVG (artikel 26.1) dat hierover onderling afspraken gemaakt moeten worden tussen de verwerkingsverantwoordelijken.

De VREG vindt het een goed initiatief om de netgebruiker via een webportaal van de databeheerder inzage te geven in bepaalde informatie, maar vindt het een gemiste kans om de netgebruiker langs deze weg geen inzage te geven in zijn verbruiksgegevens. De VREG wijst er op dat uit het Ontwerpdecreet digitale meters volgt dat de databeheerder bepaalde partijen, waaronder de netgebruiker, toegang moet verlenen tot zijn gegevens verzameld uit de meter en stelt zich de vraag of dit dan via een ander kanaal dan een webportaal dient te gebeuren. De VREG betreurt dat de taak met betrekking tot inzage in bepaalde aanvullende informatie over het verbruiksverleden van de netgebruiker bij de leverancier in plaats van de databeheerder is gelegd omdat leveranciers hierdoor toegang krijgen tot bijkomende data en op basis hiervan bepaalde diensten kunnen aanbieden los van hun leveringsactiviteit. De VREG is van mening dat het level playing field hierdoor in het gedrang komt. Daarenboven kan de VREG zich inbeelden dat niet alle leveranciers

op vandaag de tools hebben om die informatie op een duidelijke manier over te maken aan de netgebruiker en dat dit aanzienlijke investeringen zal vergen. De VREG is van mening dat - gelet op de constructie van een onafhankelijke databeheerder, de netgebruiker beter ook rechtstreeks via de databeheerder toegang moet hebben tot zijn gegevens (o.a. tot zijn aanvullende gegevens over zijn verbruiksverleden).

Het aanbieden van aanvullende informatie over het verbruiksverleden bij de leverancier is ingegeven door het feit dat een netgebruiker een veel sterkere band heeft met zijn leverancier dan met de netbeheerder. Dit geldt in het bijzonder als het gaat om zijn verbruik gezien zijn verbruik door de leverancier gefactureerd wordt. Het is dan ook erg belangrijk dat elke leverancier hier inzage in geeft. Echter, gezien de argumenten die de VREG aanhaalt, wordt het ontwerp gewijzigd in die zin dat de taak om te voorzien in aanvullende informatie over het verbruiksverleden ook bij de netbeheerder gelegd wordt. Op die manier wordt de periode waarover informatie kan worden verstrekt ook niet beperkt tot de periode dat de afnemer klant was bij de leverancier. De netgebruiker zal dus de keuze hebben op welke plaats hij zijn informatie vandaan wil halen.

Het nieuwe artikel van het Ontwerpbesluit bepaalt dat de VREG op zijn website een overzicht ter beschikking moet stellen van partijen aan wie de databeheerder toegang verleent tot de gegevens van de digitale, elektronische of analoge meter, de relevante wettelijke basis, de toegangsprocedures en de toegangsvoorwaarden. Conform artikel 3.1.88 van het Ontwerpbesluit moet ook een lijst van de situaties worden gepubliceerd waarin wettelijk bepaald is dat databanken mogen worden gecombineerd. De VREG is van mening is dat deze informatietaken beter bij de databeheerder worden gelegd, waarbij de VREG kan toezien op de juistheid van dit overzicht op basis van zijn taak inzake toezicht op de databeheerder en netbeheerder. Deze mening wordt niet gevolgd. De VREG is als regulator een neutralere instantie om dergelijke wettelijke basis als overzicht aan de netgebruikers aan te bieden. In het kader van zijn toezicht dient de VREG sowieso over deze info te beschikken.

Het is wel zo dat de verplichte vermeldingen op de website van de VREG een algemeen overzicht betreffen. Daarbij kan vertrokken worden van de tabel in de memorie van toelichting bij het Ontwerpdecreet maar deze dient zeker voor wat betreft de wettelijke basis voor toegang tot gegevens die buiten het energiedomein liggen nog aangevuld te worden. Bijvoorbeeld voor wat betreft "overheden die gerechtigd zijn de gegevens te kennen uit hoofde van een wet, decreet of ordonnantie" – dient het overzicht op de website van de VREG te specificeren welke overheden, op basis van welke wettelijke basis, toegang hebben tot de gegevens die de databeheerder af- en uitleest. Het specifieke overzicht van bestaande actieve mandaten die de betrokkene aan (derde) partijen gegeven heeft (te vergelijken met het overzicht van domiciliëringen bij de bank) staat evenwel op het persoonlijke webportaal bij de netbeheerder.

De regulator merkt op dat in ontwerpartikel 3 de mogelijkheid wordt gecreëerd om nog bijkomende statutairen, tot 1 april 2019, toe te voegen aan de opdrachthoudende vereniging, ook al zijn die op heden geen personeelslid van een distributienetbeheerder. Idealiter wordt de mogelijkheid tot toevoeging van statutaire personeelsleden aan de o.v., voor taken van de distributienetbeheerders of hun werkmaatschappij, die op heden niet reeds personeelslid van een distributienetbeheerder zijn, uitgesloten. Het ontwerp wordt op dit vlak niet gewijzigd.

Tot slot wil de VREG erop wijzen dat aangezien verschillende bepalingen uit de AVG letterlijk zijn overgenomen, dit er toe zal leiden dat zowel de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens, de Gegevensbeschermingsautoriteit als de VREG zullen toezien op de naleving van die bepalingen. De VREG zal met beide instanties afspraken maken over de toepassing van deze toezichtstaak in de praktijk. De Vlaamse Regering neemt akte van het feit dat de nodige afspraken in dit kader zullen gemaakt worden.

Tot slot werden een heel aantal kleinere technische (tekst)suggesties uit het advies overgenomen.

Advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA)

De GBA werd op 18 juli 2018 gevraagd om een advies te verlenen en bezorgde zijn advies op 5 september 2018. Het advies gaat als bijlage en de belangrijkste punten worden hieronder besproken. De Autoriteit spreekt zich in zijn advies enkel uit over de elementen in het ontwerp die de naleving van de AVG betreffen of die een impact hebben op de rechten en vrijheden van de betrokkenen in de zin van de AVG.

De GBA heeft vragen bij **de grond van rechtmatigheid van de verwerking betreffende de doorgifte van kwartierwaardes aan leveranciers om dynamische tarieven toe te passen**. Het ontwerp gaat uit van de werkwijze om op basis van de wilsuiting van de betrokkene te kiezen voor een dynamisch tarief en hiervoor de kwartierwaardes door te geven aan de leveranciers via een wilsuiting in een gewoon contract. De Autoriteit stelt dat werken met de toestemming in de zin van de AVG ter rechtvaardiging van de verwerking “kiezen voor een dynamisch tarief” praktisch geen zin heeft. De Autoriteit is van oordeel dat artikel 8 van het ontwerp beter kan worden gegrond op de verwerking die “noodzakelijk (is) voor de uitvoering van een overeenkomst waarbij de betrokkene partij is”. Deze werkwijze moet verwarring rond het begrip toestemming voorkomen. Het kan ook het risico opvangen dat hergebruik van de kwartierwaardes op niet transparante wijze en voor andere doeleinden gebeurt dan het aanbieden van een dynamisch tarief. Dit advies wordt gevolgd en het ontwerp wordt op dit punt aangepast.

De bezorgdheid van de GBA met betrekking tot het risico van commerciële profilering van de betrokkene buiten de context van het aanbieden van een dynamisch tarief is ongegrond. In het decreet is dit namelijk reeds opgenomen en is net omwille van die bezorgdheid voorzien in de nodige waarborgen bij datamining of profilering (zie artikel 4.1.22/13)

In zijn advies gaat de GBA dieper in op **de beginselen van de gegevensbescherming door ontwerp en door standaardinstellingen toegepast op de communicatie via de gebruikerspoort**. De Autoriteit stelt dat niet voorzien zou zijn in een dubbele validatie voor hergebruik van gegevens via een gebruikerspoort die de netgebruiker heeft open gezet. Er kan ter zake evenwel verwezen worden naar artikel 4.1.22/3 van het ontwerpdecreet waarin dit wordt geregeld.

“De marktpartijen, vermeld in het eerste lid, 3°, verwerken alleen de gegevens die strikt noodzakelijk zijn om hun diensten te verlenen en waarover een overeenkomst werd afgesloten met de betrokkene. Die gegevens zijn toereikend, ter zake dienend en niet overmatig ten opzichte van de doeleinden waarvoor ze gebruikt zullen worden.” Dit werd decretaal net omwille daarvan opgenomen.

De Gegevensbeschermingsautoriteit waarschuwt voor **verhoogd risico voor de betrokken netgebruiker bij een verhoging van de frequentie en granulariteit van het lezen van de gegevens**. De GBA stelt dat de omschrijving in het ontwerpartikel 11 zodanig vaag is dat substantiële risico's overblijven. Zo zijn de beslissingen van de databeheerder om de lezing frequenter en/of op een fijnere basis te laten gebeuren niet transparant. Zo zou het niet voorzienbaar zijn voor de betrokkene wanneer en voor hoelang de netbeheerder frequente lezingen of met een fijnere granulariteit heeft toegestaan en bestaat volgens de GBA het risico dat de databeheerder de standaard voor het uitlezen op een hoge frequentie en fijne granulariteit plaatst omdat dit nu minder zou kosten dan telkens de lezing aan te passen naargelang de behoefte van de vragende partij. Dit kan evenwel omstandig worden beantwoord, en de samenlezing met de decretale bepalingen zijn hiervoor essentieel.

Als eerste kan opgeworpen worden dat ontwerpartikel 11 mogelijk verkeerd kon geïnterpreteerd worden. Het is nooit de bedoeling geweest om meterstanden of verbruiksgegevens met een fijnere granulariteit dan een kwartier te laten uitlezen. In de eerste plaats is hier in de markt of voor het netbeheer geen nood voor noch vraag naar. Bovendien, zoals de VREG ook in zijn advies aanhaalt, hebben de digitale meters die worden gezet niet de technische mogelijkheid om verbruiksgegevens

uit te lezen met een granulariteit fijner dan een kwartier voor elektriciteit en een uur voor gas. In dit kader wordt gewezen op het besluit dat de functionaliteiten van de digitale meter vastlegt waarin onder artikel 3.1.45 §1, 3° is bepaald *'als fijnste granulariteit elk kwartier de gegevens, vermeld in punt 2° (dit is de actuele meterstand in kWh en kVArh), te registreren.'* Een gelijkaardige bepaling is opgenomen voor de digitale meter voor aardgas, te weten artikel 3.1.48 §1 2° *'ten minste elk uur de gegevens, vermeld in punt 1° (dit is de actuele meterstand in m³), te registreren.'* Met het beperken van de granulariteit tot kwartierwaarden wordt automatisch ook de nuttige frequentie beperkt tot een kwartier. Het duurt immers een kwartier tot er een nieuw meetgegeven beschikbaar komt. Van 'het continu onder surveille zetten van bepaalde bevolkingsgroepen' of 'een lezing op continue basis en per seconde' zoals de GBA in zijn advies stelt is dus allesbehalve sprake. Dit wordt zo verduidelijkt.

Ten tweede moet er affirmatief worden geantwoord op de vraag van de Gegevensbeschermingsautoriteit: de decretale grondslagen voor de verwerking van de gegevens werden opgenomen in het decreet. Hetgeen in dit artikel staat moet natuurlijk samen gelezen worden met de bepalingen die ook in het ontwerpdecreet zijn opgenomen waardoor de omschrijving zijn vermeende vaagheid volledig verliest. In principe is het zelf zo dat de bepalingen in het Energiedecreet een voldoende rechtsgrond zijn om de meters uit te lezen. Niettemin werd omwille van duidelijkheid en transparantie dit gedetailleerder en expliciet in het besluit opgenomen.

Er wordt verwezen naar artikel 4.1.8/2 waarin duidelijk omschreven wordt wat de activiteiten inzake het databeheer inhoudt, opgedeeld in de verschillende activiteiten, en in artikel 4.1.22/5 en 4.1.22/6 staat beschreven welke gegevens aan welke partijen en onder welke voorwaarden mogen overgemaakt worden. In artikel 4.1.8/2, tweede lid, en 4.1.22/5 4° staat ook klaar en duidelijk dat de netbeheerder verantwoordelijk is voor het verzekeren van het recht van toegang en het recht van verbetering voor wat betreft de gegevens die hij beheert, verwerkt, valideert en bewaart en dat de netbeheerder toegang verleent aan de netgebruiker en in voorkomend geval de natuurlijke persoon van wie de persoonsgegevens worden verwerkt. De vraag die de GBA zich in zijn advies stelt met betrekking tot het opvragen van een overzicht als de betrokkene een gegevenslek vermoedt was dus al beantwoord. Bovenstaande artikelen vormen dan ook de wettelijke basis in het Energiedecreet van 8 mei 2009 voor het uitlezen van de digitale meter waarnaar de GBA in zijn advies randnummer 23 naar op zoek is.

Ten derde is het niet denkbaar dat de netbeheerder de standaard voor het uitlezen op een hoge frequentie en fijne granulariteit (=kwartierwaarden) plaatst omwille van gemakkelijker. Integendeel. Voor de go live van het vernieuwde achterliggende clearing house (Atrias) en marktplatform (MIG6), is het technisch niet mogelijk om kwartierwaarden uit te lezen en bovendien zijn de systemen en het raamcontract met de communicatiedienstverlener er niet op voorzien om, zodra de go live, standaard dergelijke grote pakketten aan data te versturen, noch op een dergelijke frequentie.

Ten vierde is gebeurd de uitlezing van de digitale meter in de ons omliggende landen ook éénmaal per dag, wat aantoonde dat, indien dit al gewenst zal zijn, noodzakelijkheid in het kader van de gegevensbeschermingseffectenbeoordeling zeer moeilijk te verantwoorden zal zijn.

Ten vijfde dient er te worden verwezen naar de decretale (en in dit uitvoeringsbesluit uitgewerkte) verplichting tot het opstellen van een continu risicobeheersingssysteem. De GBA stelt dat het ontwerp de betrokkene geen afdoende waarborgen zou verlenen tegen arbitraire inmenging in zijn persoonlijke levenssfeer. Zo zijn er volgens de Autoriteit onvoldoende waarborgen die transparantie voor de betrokkene waarborgen en die misbruik bij de databeheerder moeten voorkomen indien deze oordeelt over de frequentie en granulariteit van de lezingen. Ook hier kan weer verwezen worden naar hetgeen bepaald is in het ontwerpdecreet. Artikel 4.1.22/13, tweede lid stelt: *De partijen, vermeld in artikel 4.1.22/6 tot en met artikel 4.1.22/12 stellen een continu risicobeheersingssysteem met betrekking tot de waarschijnlijkheid en ernst van de uiteenlopende*

risico's voor de rechten en vrijheden van natuurlijke personen op. De voormelde partijen brengen de betrokkenen op de hoogte van de periode waarin hun persoonsgegevens zullen worden opgeslagen, of als dat niet mogelijk is, de criteria om die termijn te bepalen. Als de voormelde partijen gebruikmaken van onderzoekstechnieken zoals datamining, profilering en geautomatiseerde besluitvorming, vermelden ze dat uitdrukkelijk en geven ze inzage in de gebruikte methodologische keuzes.

Merk op dat met bovenstaande bepaling niet enkel de netbeheerder gevat wordt maar *elke partij* die persoonsgegevens verwerkt en deze van de netbeheerder ontvangen heeft. Ook aan de vrees van de GBA in randnummer 21 dat het data betreffen uit de huishoudelijke levenssfeer die zich bij uitstek tot profilering van een steeds toenemend deel van de bevolking leent wordt aldus beantwoord. Partijen die aan dergelijke profilering zouden doen, zijn er immers toe gehouden dit uitdrukkelijk te vermelden en zij dienen inzage te geven in de gebruikte methodologische keuzes. Dit wordt zo ook nog enkele keren expliciet verduidelijkt in het besluit.

Tot slot stelt de Gegevensbeschermingsautoriteit in zijn advies dat de gevallen (voor welke doeleinden) waar een hogere granulariteit en frequentie (en op welk niveau) zou nodig zijn voor elk van de vier voormelde diensten niet voldoende omschreven zijn. De betrokkene zou niet voldoende kunnen inschatten wanneer en hoe vaak zijn meter onder verhoogde frequentie en/of fijnere lezing wordt geplaatst, en hij kan ook niet afdoende inschatten wanneer welke dienst dit vraagt aan de databeheerder.

Als antwoord hierop kan ook verwezen worden naar dezelfde artikels uit het ontwerpdecreet. Vooreerst, specifiek met betrekking tot de netbeheerders, somt het decreet taken van de netbeheerder expliciet op in artikel 4.1.6 en artikel 4.1.8/2.

Meer algemeen t.a.v. andere instanties voorziet artikel 4.1.22/5 de nodige waarborgen. We verwijzen ook expliciet naar het tweede lid van dit artikel:

De netbeheerder of zijn werkmaatschappij verleent de partijen, vermeld in het eerste lid (onder punt 3° van dit eerste lid worden de voormelde diensten opgesomd), alleen toegang tot die gegevens die strikt noodzakelijk zijn om hun respectieve taken uit te oefenen. Die gegevens zijn toereikend, ter zake dienend en niet overmatig ten opzichte van de doeleinden waarvoor ze gebruikt zullen worden.

Ook in het besluit functionaliteiten werd met een verplichte gegevensbeschermingseffectbeoordeling hiertoe de nodige waarborgen voorzien in artikel 3.1.47 en 3.1.51:

"de inhoud van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling en de wijze van uitvoeren van elke andere verplichting die de aardgasdistributiebeheerder of de beheerder van het meetsysteem wordt opgelegd ingevolge de algemene verordening gegevensbescherming is afhankelijk van de specifieke risicograad voor de rechten en vrijheden van de betrokkene van elke functionaliteit van de digitale meter voor aardgas/elektriciteit "

Samenvattend kunnen we stellen dat, gegeven het advies van zowel de VREG als de GBA op dit artikel, met inachtneming van de hierboven gemaakte verduidelijkingen, het artikel herwerkt werd waarbij:

- de granulariteit van de verbruiksgegevens duidelijker wordt beperkt tot kwartierwaarden (zoals ook de intentie was);
- voor het meten in deze fijne granulariteit - wanneer niet op verzoek van de netgebruiker - de doeleinden voor verwerking van deze gegevens nog nader werden omschreven, en expliciet de vereisten inzake het risicobeheersysteem en gegevensbeschermingseffectenbeoordeling worden verduidelijkt..

De Autoriteit wijst op een **gebrek aan ondersteuning van de functionaris voor de gegevensbescherming**. Bijkomende door de GBA gevraagde elementen voor ondersteuning zijn ter verduidelijking toegevoegd. Zo kan bijvoorbeeld verwezen worden naar artikel 3.1.17 dat bepaalt dat de functionaris voor gegevensbescherming door het bestuursorgaan van de databeheerder tijdig wordt betrokken bij alle aangelegenheden die verband houden met de bescherming van

persoonsgegevens, artikel 3.1.20/1 dat conform artikel 38.3 van de AVG stelt dat rechtstreeks verslag wordt uitgebracht aan de leden van het bestuursorgaan, artikel 3.1.60 dat de verwerkersovereenkomst regelt, artikel 3.1.61 §2 over de gegevensbeschermingseffectbeoordeling en de rol van functionaris voor gegevensbescherming hierin, artikel 3.1.61 §5 die de contactpersonen vaststelt.

Inzake de **bijkomende transparantie aangaande gegevensstromen**, neemt de Autoriteit akte van de aanvullende regels inzake transparantie die worden gevoegd in artikel 12 van het ontwerp. Ingevolge zijn advies randnummer 35 werden de doeleinden van verwerking en de betrokken gegevenscategorieën toegevoegd aan artikel 3.1.59 en werd doorheen het ontwerp ook meer aandacht geschonken aan de gevallen dat de betrokkene (in de zin van de AVG) niet de netgebruiker zal zijn.

Tot slot gaat de GBA nog dieper in op het concept **smart grid datawarehouse en het vergelijken en kruisen van gegevens**. Vooreerst is het niet volledig duidelijk wat de GBA met een “datawarehouse” bedoelt. Dit is geen gebruikelijke term die een vaste definitie heeft (zoals bijvoorbeeld ‘databank’ dat gedefinieerd wordt in het WER). Ook de GBA heeft het concept zelf niet gedefinieerd maar omschrijft het wel op pagina 8 van haar Big Data rapport. In deze repliek wordt dan ook uitgegaan van die omschrijving van datawarehouse.

Het ontworpen artikel 3.1.83 §3 (en niet 3.1.82 §3 zoals in het advies staat) dat in de huidige versie van het ontwerp artikel 3.1.61 geworden is, heeft geenszins de bedoeling een dergelijk datawarehouse op te richten. De bedoeling van het artikel is enerzijds, dat de netbeheerder de gegevens die hij af- en uitleest (overeenkomstig artikel art. 4.1.8/2, 1°) in een afzonderlijke databank (niet samengevoegd of gelinkt aan de andere gegevens die de netbeheerder, al dan niet in zijn rol als werkmaatschappij van de distributienetbeheerders, verwerkt) opslaat die:

(i) énkél toegankelijk is voor het personeel van de netbeheerder waarvoor toegang vereist is om de taken van de netbeheerder uit te oefenen (bv. oordelen over de toegang tot de gegevens voor de actoren opgelijst in art. 4.1.22/5); en

(ii) énkél toegankelijk is voor het personeel van de actoren opgelijst in artikel 4.1.22/5 die toegang moeten krijgen tot de gegevens en niet voor andere derden, tenzij hier een andere wettelijke basis voor is;

- ∅ onder “databank” wordt verstaan: “een verzameling van werken, gegevens of andere zelfstandige elementen, systematisch of methodisch geordend, en afzonderlijk met elektronische middelen of anderszins toegankelijk” (definitie I.13, 6° WER);
- ∅ voorbeelden hiervan zijn een afzonderlijk bestand, een afzonderlijk programma, afzonderlijke lijst, etc.;

Anderzijds regelt dit artikel ook dat de actoren die toegang hebben tot de meetgegevens (overeenkomstig artikel 4.1.22/5) en de meetgegevens opslaan (en dus verwerken) ervoor dienen te zorgen dat:

(i) deze meetgegevens enkel verwerkt worden voor de taken die staan opgelijst in artikel 4.1.22/6 – 4.1.22/12 of ter nakoming van enige andere wettelijke verplichting;

(ii) deze meetgegevens afdoende worden beveiligd zodat deze niet toegankelijk zijn voor alle werknemers/personen die werken voor de actor in kwestie, maar enkel voor deze medewerkers waarvoor toegang onontbeerlijk is om hun job uit te oefenen (i.e. om de taken zoals bepaald in art. 4.1.22/6 – 4.1.22/12 uit te voeren); en

(iii) de gegevens niet samengevoegd of gelinkt worden met de andere gegevens die deze actoren verwerken, tenzij dit noodzakelijk zou zijn voor de uitvoering van de taken zoals bepaald in artikel 4.1.22/6-4.1.22/12 of ter nakoming van enige andere wettelijke verplichting.

In het licht van bovenstaande en gegeven de verwarring die hierover blijkbaar mogelijk was is het artikel herwerkt en verduidelijkt om beter de bedoeling te weerspiegelen.

3. AANPASSINGEN AAN HET ONTWERP VAN BESLUIT VAN DE VLAAMSE REGERING TOT WIJZIGING VAN HET ENERGIEBESLUIT VAN 19 NOVEMBER 2010, WAT BETREFT DE UITROL VAN DIGITALE METERS

De volgende wijzigingen werden aangebracht:

- de hierboven besproken wijzigingen naar aanleiding van **de adviezen** van de Gegevensbeschermingsautoriteit en de VREG.
- de wijzigingen naar aanleiding van het in het geamendeerde decreet, met name de schrapping van de databeheerder en de databeheertarieven.
- Naar aanleiding van de hoorzittingen en besprekingen in de Commissie van het Vlaams Parlement voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn van Vlaams Parlement, worden wijzigingen aangebracht die het mogelijk maken voor netgebruikers om een bekabelde meter te vragen vanaf 2023, mits deze netgebruiker instaat voor de meerkost van de deze meter ten opzicht van de standaard meter, de plaatsing van de meter en de indienststelling. De optie kan slechts worden gebruikt vanaf 2023, omdat deze bekabelde meter niet in de eerste aanbesteding van de distributienetbeheerders was meegenomen, gelet op het standaard gebruik van niet-bekabelde meters in de ons omliggende landen. Als dit nu alsnog zou worden aangekocht, zal dit veel duurder zijn, voor de distributienetbeheerder en dus ook voor de individuele consument. De nieuwe aanbesteding wordt verwacht begin 2022, de levering eind 2022, zodat de plaatsing vanaf 2023 kan.

Deze mogelijkheid is met name opgenomen om tegemoet te komen aan de herhaalde vragen vanwege verschillende partijen die bezorgd zijn over het beperken van staling en gevolgen voor personen die lijden aan elektrohypersensitiviteit. Deze optie die mogelijk is vanaf 2023, geldt evenwel voor iedereen. Zo zal dit bijvoorbeeld ook een oplossing bieden indien er omwille van slechte of geen draadloze communicatiemogelijkheid, bijv. een té diepe kelder, de plaatsing van de standaard meter technische of economische onhaalbaar is. Ook kan dit als iemand gewoon liever een bekabelde meter wil.

Let op: steeds mits betaling van meerkost van de meter ten opzichte van de standaard meter, de plaatsing van de meter en de indienststelling.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

Aan het ontwerp worden geen wijzigingen aangebracht die een invloed hebben op de Vlaamse begroting.

5. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

Aan het ontwerp worden geen wijzigingen aangebracht die een impact hebben op de lokale besturen.

6. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Het voorstel van beslissing heeft geen impact op de lopende processen en activiteiten van de Vlaamse overheid.

7. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de uitrol van digitale meters;
2. de Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie te gelasten over het voorontwerp van besluit, vermeld in punt 1°, het advies in te winnen van de Raad van State, met het verzoek hun advies te verstrekken binnen een termijn van dertig dagen.

De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie,

Lydia PEETERS

Bijlagen:

- het principieel goed te keuren ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering;
- het advies van de VREG, d.d. 31 augustus 2018.
- het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit, d.d. 5 september 2018.
- De beslissing om geen advies te geven van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, d.d. 10 september 2018.
- De beslissing om geen advies tegen van de Minaraad, d.d. 27 augustus 2018.